СЕЛСКОСТОПАНСКА АКАДЕМИЯ
СОФИЯ
Вх. № НУ1-1
06.02.2026 г.

СТАНОВИЩЕ

по обявен конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ /ДВ, бр. 84 от 10.10.2025 г./ в професионално направление ш. 3.8„Икономика“, научна специалност „Икономика и управление“ в Институт по планинско животновъдство и земеделие - ССА

Кандидат за академичната длъжност: Цветан Николаев Марков

Главен асистент, доктор в ИПЖЗ - Троян от 2023 г., защитил докторска дисертация през 2020 г. в СА „Димитър А. Ценов“ - Свищов на тема „Възможности за повишаване ефективността на лицензионната търговия”.

Член на научното жури: проф. д-р Божидар Антонов Иванов, Институт по аграрна икономика – ССА, научна специалност „Икономика и управление /земеделие/”, назначен със Заповед № РД 05-242 от 19.12.2025 г.

I. Съответствие с националните минимални и допълнителни наукометрични изисквания

Националните наукометрични изисквания за академичната длъжност „доцент” съгласно Правилника за развитие на академичния състав в страната и в ССА поставят критерии по отношение на: защитен дисертационен труд, наличие на хабилитационна монография, публикации в списания, сборници и други научни издания и научни цитирания. В допълнение към тях ССА поставя и допълнителни изисквания, които се отнасят до наличие на пет самостоятелни или съвместни публикации в реферирани бази данни и участие в поне един научен проект финансиран извън ССА. Съгласно приетата и приложена таблица за оценяване на научната продукция се констатира, че гл. ас. д-р Цветан Марков успява да покрие в достатъчна степен поставените минимални и допълнителни изисквания. По показател група „А” (дисертационен труд за придобита научна степен „доктор”), той покрива 50 от 50 точки.

По показател „В” (хабилитационен труд – монография”), той представя „Продоволствена сигурност на България: икономически ракурси”, където получава 100 от 100 точки изискуеми. По показател „Г” са представени различни видове и категории статии и публикационна продукция, която в количествена стойност възлиза на 212,85 наукометрични точки от 200 изискуеми такива. Като брой общо публикации, това са 19, като осем от тях са самостоятелни, което представлява 42%, извън допълнителните задължителни 5 публикации, реферирани в Scopus или Web of Science. Справката показва,, че от посочените 19 статии/доклади, две от тях са реферирани в основната база данни на Web of Science, осем са поместени в издания индексирани в CABI на Web of Science, а останалите са реферирани публикации включени в списъка на НАЦИД. За краткото време на придобиване на академичната длъжност „главен асистент“ до кандидатурата за „доцент“, което е около две години, д-р Цветан Марков успява да събере впечатляващ брой публикации, които макар да се доближават до долните граници на националните изисквания, отговарят на същите, както и на допълнителните такива в научната институция – ССА.

По показател „Д" – обхващаш цитиранията в научни издания, гл. ас. Цветан Марков представя в своята таблица общо цитирания изчислени в еквивалентни точки на 60 от минимално необходими 50, което отново е на прага на минималните изисквания, но впечатление прави, че в три от четирите цитирания, цитиращата публикация е от ранг Q1. От направения преглед се вижда, че кандидатът покрива националните минимални показатели и допълнителните критерии за длъжността. Авторът показва, че за краткото време на научно израстване успява да представи солидна продукция и макар по-слабо в Scopus, в базата данни на Web of Science под неговото име се появяват 12 публикации, с 15 цитирания и h-индекс от 2, чиято метрика е добра атестация за етапа на неговата научна кариера.

II. Формулиране и извеждане на научни новости, обосновки и теоретични познания

Най-задълбоченият и цялостен труд представен на този етап и в конкурса от гл.ас. Цветан Марков е неговата хабилитационна монография „Продоволствена сигурност на България: икономически ракурси" издадена през 2025 година. Темата по която пише авторът е много актуална и важна, особено в контекста на времето след Ковид-19 и ситуацията в международните отношения в последните няколко години. В монографията издържано се очертава предмета на продоволствената сигурност, която включва достъпността на храни, тяхната наличност, устойчивото използване на ресурсите и адекватното управление на продоволствените системи. Авторът прави опит да изследва продоволствената сигурност, като стъпва на методиката за изчисляване на Глобалния индекс на продоволствена сигурност. В Трета глава на монографията, която е озаглавена „Емпирично изследване" се прави по същество изследване по показатели предложени от сдружението Economist Impact. Авторът превежда резултатите по включените показатели за GFSI, като в методическата част не е направен метаанализ за това как се стига до получените индикаторни стойности. Авторът интерпретира резултатите на Economist Impact, като вади и показва с данни он НСИ и Евростат сходни показатели свързани с потреблението на домакинствата и разходите за храна в България, но те са предимно за една година и не е направен сравнителен анализ.

Една значителна част от изследванията където кандидатът работи, както самостоятелно, така и в колектив са посветени на теми свързани с говедовъдството. В две от самостоятелните такива се правят изследвания за добавената стойност от мляко и клъстерите в говедовъдството, които носят следните заглавия: „*Клъстерите в говедовъдството – фактор за устойчиво развитие на селските райони в България*" и „*Добавена стойност на мляко и млечни продукти*". Във втората статия се прави интересен и полезен обзор на тенденциите в глобалното и национално снабдяване с мляко и млечни продукти, като ясно се дефинира същността на добавената стойност по хранителната верига. Известни въпроси възникват при отнасянето на растителните суровини, като възможност за повишаване на добавената стойност на млечните продукти. Това е наистина чувствителна тема, но тя по-скоро има отношение към цената на продукта и до удовлетворяването на определени вкусови предпочитания отколкото до добавената стойност в млечния сектор.

III. Използване и внедряване на методически и изследователски подходи и теоретични достижения

В изследванията на Ц. Марков и в неговата справка за оригиналност и научни приноси се подчертава теоретичната работа по формулиране на концептуална рамка, определяща производството на храни като стратегически компонент на националната сигурност. Откроено е значението на аграрния сектор в контекста на устойчивото развитие на държавата чрез пълноценно субсидиране по оперативни програми, насочени към иновации и модерни технологии. Изведен е стратегическият характер на безопасността и контролът на храните. Утвърден е подходът, според който усъвършенстването на системите за контрол и сертифициране е основен елемент от съвременната продоволствена политика. Анализирана е връзката между продоволствената сигурност и концепцията за човешка сигурност. Може да се изтъкне, че извеждане на темата с продоволствената сигурност и намаляване на недостига от храна е важен момент от научната ориентация на кандидата.

Кандидатът отделя внимание и на новите предизвикателства свързани с климатичните промени и опазване на околната среда пред селското стопанство и в частност на животновъдството. Изведени са вероятно в съавторство нови зависимости между климатичните промени и здравните рискове, свързани с недостига в диетичното хранене. Подчертани са дългосрочните ефекти върху общественото здраве и генетичното наследство на човечеството. Разработена е научно обоснована позиция за нуждата от устойчив модел на хранителната система. Документирана е важността от баланса между растящите потребности от храни и опазването на околната среда.

IV. Научни и научно-приложни приноси

В представената от гл. ас. Цветан Марков научна продукция определено могат да се видят и открояят научни приноси, които да дадат основание за заемане на академичната длъжност „доцент" в ИПЖЗ - Троян към Селскостопанска Академия. На първо място трябва да се отбележат неговите последователни и задълбочени усилия за дообогатяване на теоретичното знание в областите на животновъдството и продоволствената сигурност. В редица статии в които кандидатът участва могат да се открият практически ползи. Прегледа на структурните промени в породния състав през последните десетилетия на различни категории говеда отглеждани през пасищния период в планински и предпланински изкуствени и естествени пасища е ценно за фермерската общност, която търси информация в отговор на въпросите с избор на породен състав. Практически приноси могат да се открояят и в изследванията фокусирани върху дигиталните технологии. Извеждането на изводи от кандидата, че интегрирането на дигиталните технологии в говедовъдството предлага много добри решения за повишаване на ефективността, производителността и екологичната устойчивост трябва да окуражи фермерите в сектора за насочване към тези иновационни инструменти.

V. Обществена дейност, наукоприложна ориентация и способност за научно ръководство

Кандидатът гл.ас. Цветан Марков е обещаващ специалист и академичен работник, който се опитва да пренесе своя изследователски опит в сферата и на преподаването.

Формулиране на своята мисия при обучението на студентите и докторантите от специалностите: Аграрна икономика, Зооиженерство, Ветеринарна медицина,. с доказване на необходимостта от обвързване на специализираното аграриконomическо, зооинженерно и ветеринарно обучение със засилена лична мотивация и активност на студентите в образователния процес заслужава поздравление. Неговият стремеж за провеждането на учебни практически обучения и посещения на обучаващите се в реална работна среда също е много положително, защото увеличава шансовете на младите специалисти за успешно интегриране и реализация на трудовия пазар.

VI. Възникващи въпроси препоръки към кандидата

Безспорно кандидатът гл ас. Цветан Марков показва видим напредък в своята научна работа, свързани с неговото старание, последователност и задълбоченост на изследванията. Естествено от представената научна продукция възникват и определени въпроси. По-съществените такива, които могат да се зададат са:

1. Продоволствената сигурност е изведена като важен фактор свързан с устойчивостта и човешката сигурност, което е изтъкнато от кандидата като голямата цел за достигане до „свободата от недостиг“. Как това корелира с ограничеността на ресурсите и неопределеността, които са главните принципи, които изграждат икономическата теория?
2. Кандидатът прави извод в своята хабилитационна монография, че вътрешното потребление на повечето от селскостопанските продукти се осигурява от местни производители, потвърждава ли се този извод, и ако да, това означава ли, че продоволствената сигурност в местното потребление е добра?

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Въз основа на направения преглед на научната продукция на кандидата, на разгледаното съответствие в изпълнение на минималните и допълнителни нормативни изисквания за заемане на съответната академична длъжност, на оценката за научните приноси и натрупани познания и научен опит могат да се изведат достатъчно научни резултати постигнати от кандидата. С оглед на изложеното и на база запознаването с представената академична справка и доказателствен материал към нея считам, че гл. ас д-р Цветан Николаев Марков отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника за условията и реда за заемане на академична дейност „доцент” в ССА, което ми дава основание да го оценя **положително, отговарящ на изискванията за заемане на академичната длъжност „доцент” в Институт по планинско животновъдство и земеделие.**

Въз основа на гореизложеното мога да препоръчам на Научния съвет по аграрна икономика на ССА да одобри назначаването на д-р Цветан Николаев Марков на академична длъжност „доцент” в Институт по планинско животновъдство и земеделие - ССА, в научна област „Социални науки”, по професионално направление, 3.8. „Икономика”, научна специалност „Икономика и управление”.

Дата: 03.02.2026 г. **ИЗГОТВИЛ СТАНОВИЩЕТО:**

(проф. д-р Божидар Иванов)

SCIENTIFIC STATEMENT

On scientific contest call for the academic position „associate professor“ /State Gazettal, бр. 84 from 10.10.2025/ in the scientific direction and professional field, 3.8. "Economics", scientific major "Economics and Management / Agriculture /"

Canditate for the academic position: Tsvetan Nikolaev Markov
Chief Assistant with a PhD degree, working at the present time at Institute of Mountainous Stockbreeding and Agriculture - Troyan on this position since 2023 and conferred PhD degree in 2020 in Economy Academy “Dimitar A. Tsenov” - Svishov with the thesis topic: „Opportunities for efficiency enhancement of license trade”.

Member of scientific jury: Prof. Dr. Bozhidar Ivanov, Institute of Agricultural Economics (IAE) at Agricultural Academy, 3.8. Economics, scientific specialty "Economics and Management (Agriculture)", Order No РД 05-242 from 19.12.2025.

I. Compliance with minimal national and additional scientific metrical requirements

The national scientometric requirements for the academic position of "associate professor" according to the Rules for the Academic Promotion of Scholars in Republic of Bulgaria and in the Agricultural Academy set criteria regarding: defended dissertation, presence of a habilitation monography, publications in journals, proceedings and other scientific sources and scientific quotations. In addition to these, the Agricultural Academy also sets additional requirements, which refer to the presence of five extra papers or co-authors' publications in refereed databases and participation in at least one scientific project funded outside the Agricultural Academy. According to the adopted and applied metric table for evaluating scientific achievements, Dr. Tsvetan Markov manages to sufficiently cover the minimum and additional requirements set. According to the criteria group "A" (dissertation for the acquired scientific degree "doctor"), he covers 50 out of 50 scientific points.
Under criteria “B” (habilitation thesis – monography), he presents “Food security of Bulgaria: economic dimensions”, where he manages to reach 100 out of 100 scientific points. Under criteria “D” various types and categories of articles and publications are pointed out, which in quantitative value tallies up to 212,85 points out of 200 required points. In terms of all publication activity, these are 19, eight of which are sole author, which represents 42%, behind the additional mandatory 5 publications referred in Scopus or Web of Science databases. The academic metric table shows that out of 19 articles/reports, two of them are referred in the all database of Web of Science, eight are included in publications indexed in CABI of Web of Science, and the rest are reviewed publications included in the list of NACID. In the short time from acquiring the academic position of "chief assistant" to the contest for "associate professor", which is spanned within two years, Dr. Tsvetan Markov managed to collect a notable number of publications, which, although approaching up to the minimal threshold of the national

requirements, accomplish the national criteria as well as the additional ones in the scientific institution - SSA.
By indicator "D", which pertains to citations in scientific publications, Chief Asst. Tsvetan Markov presents in his table the total citations calculated in equivalent points of 60 out of the minimum required 50, which is again on the threshold of the minimum requirements, but it is underlying that in three out of the four citations, the citing publication is of rank Q1. The review shows that the candidate covers the national minimum indicators and the additional criteria for the academic position. The author shows that in the short time of scientific promotion, he managed to deliver a solid scientific production and, although poorly listed in Scopus, in the Web of Science database related to his name 12 publications appear, with 15 citations and an h-index of 2, whose metric is a good attainment for the stage of his scientific career.

II. Definition and founding scientific novelty, justifications and theoretical knowledge

The most in-depth and comprehensive work presented at this stage and in this procedure by Chief Asst. Tsvetan Markov is his habilitation monography ""Food Security in Bulgaria: economic dimentions" published in 2025. The topic on which the author writes is very relevant and important, especially in the post-Covid-19 context and the situation in international relations in the last few years. The monograph comprehensively outlines the subject of food security, which includes the accessibility of food, its availability, the sustainable use of resources and the adequate management of food systems. The author makes an attempt to study food security, based on the methodology for calculating the Global Food Security Index. In the third chapter of the monograph, which is entitled "Empirical Research", a study is essentially conducted on indicators proposed by the Economists Impact. The author transposes the results on the included indicators for GFSI, as in the methodological part is not seen meta-analysis or any other approach on how the obtained indicator values are obtained demonstrating the equations and calculation algorithm. The author interprets the results of Economists Impact, by extracting and showing data from the National Statistical Institute and Eurostat related to household consumption and food expenditure, but they are mainly for one year and no comparative analysis has been made.
A significant part of the research where the candidate works, both independently and in a team, is dedicated to topics related to cattle breeding. In two of related papers, where he is a sole author, research is conducted on the added value of milk and clusters in cattle breeding. "*Clusters in cattle breeding - a factor for sustainable development of rural areas in Bulgaria*" and "*Added value of milk and dairy products*". The second article provides an interesting and useful overview of trends in the global and national supply of milk and dairy products, clearly defining the essence of added value along the food chain. Certain questions arise when using vegetable raw materials as an opportunity to increase the added value of dairy products. This is a really delicate topic that has more to do with the price of the product and satisfying certain taste preferences than with the added value in the dairy sector.

III. Adoption and introduction of methodological and research approaches and theoretical achievements

In the research of Ts. Markov and in his reference for originality and scientific contributions, the theoretical work on the formulation of a conceptual framework defining food production as a strategic component of national security is emphasized. The importance of the agricultural sector in the context of the sustainable development of the state is highlighted through support and subsidy allocated under operational programs dedicated to foster the innovations and modern technologies. The strategic essence of food security and food safety is deduced. The approach is constructed according to which the improvement of traceability and certification systems is a fundamental element of modern food policy. The relationship between food security and the concept of human security is analyzed. It can be emphasized that raising the topic of food security and reducing food shortages is a very important aspect of social sustainability. The candidate also pays attention to the new challenges related to climate change and environmental protection for agriculture and in particular, animal husbandry. New dependencies between climate change and health risks related to dietary deficiencies are found out. The long-term effects on public health and the genetic heritage of humanity are highlighted. A scientifically based position on the need for a sustainable food system model is developed. The importance of balancing the growing food needs worldwide with environmental preservation is underlined as well.

IV. Scientific and applied contributions

n the scientific output presented by Chief Assistant Tsvetan Markov, scientific contributions can definitely be seen and highlighted, which would provide reasons for tenuring the academic position of "associate professor" at the Institute of Mountainous Stockbreeding and Agrculture-Troyan at the Agricultural Academy. First of all, his consistent and thorough efforts to master theoretical knowledge in the fields of economic aspects of animal husbandry and food security should be noted. Practical benefits can be found in a number of articles in which the candidate participates. The review of structural changes in the breed composition over the past decades of different categories of cattle rearing during the grazing period in mountainous and semi-mountainous conditions with artificial and natural pastures is valuable for the farming community, which are keen to get information regarding the inquiry for choosing suitable breeds. Practical contributions can also be highlighted in research focused on digital technologies. The conclusion drawn by the candidate that the integration of digital technologies in cattle breeding offers very good solutions for increasing efficiency, productivity and environmental sustainability should encourage farmers in the sector to turn to these innovative tools.

V. Public activity, practical dedication and capability for scientific leadership

The candidate Chief Assistant Tsvetan Markov is a promising specialist and academic worker who is trying to transfer his research experience to the practical field and educational teaching. Formulating his mission in the classes carried out with students and doctoral fellows under the subject of: Agrarian Economics, Animal Engineering, Veterinary Medicine, where he is keen to link specialized agrarian economic, animal engineering and veterinary training with involvement of trainees and stirring up their motivation and activity in the educational process deserves

acknowledgements. His aspiration to conduct training practice and visits of students in a real work environment is also very positive, increasing their chances of successful integration and realization in the labor market

VI. Raising questions and recommendations to the candidate

Undoubtedly, the candidate Chief Asst Tsvetan Markov demonstrates visible outcome in his scientific work, related to his diligence, consistency and profoundness of the research. Naturally, certain questions arise from the presented scientific presence, which may reveal better the academic thoughts and knowledge of the candidate. Two of those eventual questions that can be defined are:

1. Food security is brought out as an important factor related to sustainability and human security, which is entwined with the ultimate purpose coined as "freedom from scarcity". How such notion correlates with the scarcity of resources and uncertainty, which are the main principles that build up the economy theory?
2. The candidate concludes in his habilitation monograph that the domestic consumption of most agricultural products is provided by local producers, is this conclusion confirmed, and if so, does it mean that food security in local consumption is satisfactory?

CONCLUSION

In pursuance of review of the candidate's scientific output, considering the compliance with the minimal and additional organization requirements for tenuring the academic position, after judging he scientific contributions and mastered knowledge and scientific experience, it can be inferred that sufficient scientific results achieved by the candidate are found. In view of the above mentioned and on the basis of reviewing the presented academic reference evidences and metric table and supporting materials attached to it, I consider that the candidate, Chief Assistant Tsvetan Nikolaev Markov meets the requirements set in the National Law for Promotion of Academic Staff and the internal Agricultural Academy rules for promotion condition of the academic staff to tenure the academic position "associate professor". It gives me arguments to evaluate him **to be in compliance to tenure the academic position "Associate Professor" at the Institute of Mountainous Stockbreeding and Agriculture in the auspice of Agricultural Academy**.

Based on the hereinbefore, I propose and recommend to the Scientific Council of Agricultural Economics within Agricultural Academy to recognize the appointment of Dr. Tsvetan Nikolaev Markov to the academic position "Associate Professor" at the Institute of Fruit-Growing in the realm of High education level "Social Sciences", under the professional field 3.8. "Economics", scientific major "Economics and Management".

Date: 03.02.2026

STATEMENT PREPARED BY:

(Prof. Dr. Bozhidar Ivanov)